

una qüestió de detall: en la discussió entorn els conceptes de *llengües avançades* i *llengües primitives*, heretats d'una lingüística típicament etnocèntrica i eurocèntrica, no es fa honor als noms de Boas, Bloomfield i —jo diria sobretot— Sapir, els quals van oposar-se explícitament a la pervivència d'aquell prejudici i van reeixir a esbandir-lo de tot estudi lingüístic seriós.

Joan A. ARGENTE

TOMÀS AMORÓS: *Mallorca 1740-1800. Memòries d'un impressor*. A cura de CARME SIMÓ. Universitat de Palma; Secció de Filologia Catalana. — Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1983. 151 pàgs. («Biblioteca Marian Aguiló», 4.)

Tot i que els dietaris i relacions constitueixen un dels gèneres més prolífics de la Mallorca del segle XVIII, fins ara no han tingut gaire sort pel que fa a l'estudi i l'edició. Només per això, la publicació d'un llibre com aquest ja ha d'ésser benvinguda. Carme Simó, excel·lent coneixedora del tema, que prepara l'inventari i catalogació de la producció dietarista mallorquina, hi edita íntegrament la *Relació de algunes curiositats escrites, comensant lo any 1740 y prosebint cada any, per a que el lector tenga present lo que, si olvida la memòria, se tròpia en los papers, que algunas vegadas servex o, per millor dir, és necessari per alguns casos*, escrita per l'impressor Tomàs Amorós i Cerdà.

La introducció aporta noves dades sobre la vida de l'autor, algunes de les quals resulten força aclaridores per a la història de la impremta a Mallorca;¹ remarca l'interès del gènere («una de les anelles que enllacen la prosa medieval amb la prosa del segle XIX»); analitza la forma, encaminada a donar la visió que el dietarista tenia de l'època històrica que resumeix; analitza també la temàtica, on es destaca l'actitud antil·liana d'Amorós, i on es reflecteixen les discriminacions patides pels xuetes, els enfrontaments entre vaixells mallorquins i menorquins durant la dominació britànica de Menorca, les prohibicions dels primers borbons pel que fa a l'ús públic del català, així com moltes altres notícies més o menys anecdòtiques i amb força referències a la crònica negra de l'illa; i estudia exhaustivament la llengua des del punt de vista fonètic, morfològic-sintàctic i lèxic, la qual es caracteritza pels seus trets dialectals i per la forta castellanització.

L'edició del text pren com a base el manuscrit més antic, és a dir, el que copià Bartomeu Pascual el 1862, i es complementa amb l'altre manuscrit existent, copiat el 1873, que pertangué a Pere d'Alcàntara Peña. El full solt que també copià Pascual és donat en apèndix. La transcripció, adientment anotada i amb l'aparat crític corresponent, s'acompanya d'un glossari on es recullen de manera sistemàtica els mots i expressions obscurs, i els arcaïsmes, llatinismes, dialectalismes, vulgarismes i castellanismes no registrats al *Diccionari General de la Llengua Catalana*. La inclusió d'un índex onomàstic fa el volum encara més aprofitable.

August BOVER I FONT

DAVID J. VIERA: *Bibliografia anotada de la vida i obra de Francesc Eiximenis (1340?-1409?)*. Presentació de MARTÍ DE RIQUER (Premi ex-aequo Ferran Soldevila 1979). Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1980. 131 pàgs.

L'estudiós David Viera és un dels investigadors moderns que contínuament publica articles sobre diversos aspectes de l'obra de Francesc Eiximenis. És natural,

1. Veg. CARME SIMÓ, *Tomàs Amorós i la seva «Relació de curiositats escrites comensant lo any 1740»*, «Randa», 9 [= «Homenatge a Francesc de B. Moll», 1] (1979), 139-146, especialment la nota 7, pàgs. 140-141.

doncs, que s'interessi per la bibliografia del tema, i en el treball que ara ens presenta ha recollit tot el que hom ha escrit sobre el frare gironí des del segle xv fins als nostres dies. El valor de la bibliografia anotada de David Viera no es restringeix al fet que dóna petits resums de tots els títols en una sola obra sinó que procura d'indicar la importància que té cada estudi.

La bibliografia comença amb un estudi històric sobre la crítica eiximeniana, i n'assenyala els temes de més interès i els errors més freqüents. Això no obstant, hom pot fer de Viera la mateixa crítica que ell fa dels altres estudiosos. Diu que repeteixen errors anteriors, (pàg. 9 i ss.) però ell dóna el 1340 com a la data del naixement d'Eiximenis, malgrat els estudis recents que discuteixen aquesta data i proposen la del 1326 o el 1327 (v. Martí de Riquer i Jill R. Webster). Així mateix Viera cau en un error semblant al dels altres quan parlen de la data d'ordenació (pàg. 15); ell dóna la del 1352, quan en realitat hauria d'ésser el 1351.

Com és natural, la secció bibliogràfica del llibre de Viera comença amb els manuscrits i incunables, però en lloc de citar les referències a les biblioteques actuals, cita només els treballs fets per altres investigadors. En el decurs dels últims cinquanta anys hi ha hagut molts canvis, i seria convenient de citar el lloc on ara es troben aquests manuscrits.

A continuació, l'autor ens ofereix un repertori molt extens dels treballs fets sobre Eiximenis, resultat d'una acurada perquisició en biblioteques i arxius; aquesta llista tindrà un valor extraordinari per als investigadors, sobretot perquè hi inclou els treballs sobre Eiximenis que resten inèdits: conferències pronunciades i no publicades, i articles que han de sortir, però que al moment de fer la bibliografia no han sortit. Amb tot, l'investigador interessat pot orientar-se fàcilment abans d'emprendre un estudi més seriós. Cal esperar que l'obra de Viera eviti que hom intenti infructuosament de donar a conèixer aspectes de l'obra de Eiximenis sense saber que són ja coneguts. També cal esperar que l'obra meticulosa de Viera aportí als estudis eiximenians una nova dimensió i que doni ànims als qui s'interessen per l'obra enciclopèdica del frare gironí.

No ha estat fàcil de recollir tota aquesta bibliografia i cal agrair les hores que l'autor ha passat en les biblioteques de Catalunya i de l'estranger per poder presentar una llista tan completa dels estudis eiximenians. Molts estudis sobre Eiximenis han estat publicats en llocs poc coneguts i l'afany de Viera de donar a conèixer-los ens ha presentat un panorama nou dels estudis eiximenians. Cal dir que una obra bibliogràfica no pot ésser més que una guia, perquè al moment de la seva publicació ja no està al dia. En efecte, des que aparegué l'obra de Viera han estat publicats més treballs sobre Eiximenis, la qual cosa demostra que l'interès per a conèixer les seves idees no ha disminuït i que el llibre que comentem serà fonamental per a tot investigador de les obres d'Eiximenis. Esperem que l'autor la mantingui al dia per mitjà dels articles que siguin donats a conèixer en llocs assequibles als interessats en el tema.

Finalment, volem felicitar el professor David Viera per la seva persistència i el seu interès, gràcies als quals ha pogut ésser compilada aquesta excel·lent bibliografia anotada de Francesc Eiximenis, que merescué un dels premis Ferran Soldevila del 1979 de la Fundació Salvador Vives i Casajuana.

Jill R. WEBSTER